

Groningen, *Sociaal en Slagvaardig!*

Collegeprogramma 2007-2011 overeengekomen door
de fracties van de PvdA, het CDA en de ChristenUnie in Provinciale Staten van Groningen.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave

Inleiding	1
1. Visie op trends en bestuursstijl	3
1.1 Trends en ontwikkelingen	3
1.2 Bestuursstijl	4
2. Sociale agenda	7
2.1 Wonen, welzijn en zorg	7
2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt	9
2.3 Sport	9
2.4 Asielbeleid en huisvesting statushouders	9
2.5 Cultuur	9
3. Economische agenda	11
3.1 Bedrijven	11
3.2 Energie	12
3.3 De Noordelijke Ontwikkelingsas en de Zuiderzeelijn	12
3.4 Infrastructuur	13
3.5 Openbaar vervoer	14
3.6 Toerisme	14
4. Kwaliteitsagenda	15
4.1 Beheren	15
4.2 Ontwikkelen	16
4.3 Grondbeleid	17
4.4 Bouwen en Wonen	18
4.5 Natuur	18
4.6 Landbouw	18
4.7 Water	18
4.8 Het nieuwe POP	19
5. Financiële kaders	20

Bijlagen:

Bijlage 1: Financieel perspectief 2007-2011

Bijlage 2: Vervallen nieuw beleid na 2007 en voorstellen tot continuering

Bijlage 3: Portefeuilleverdeling Gedeputeerde Staten

Collegeprogramma 2007-2011

Groningen, Sociaal en slagvaardig!

Inleiding

Dit is het collegeprogramma 2007-2011 zoals is overeengekomen tussen de fracties van de PvdA, het CDA en de ChristenUnie in Provinciale Staten van Groningen.

Dit collegeprogramma is tot stand gekomen in de overtuiging dat de inwoners van Groningen trots zijn op Groningen: op de Ommelanden met haar dorpen, op de Stad met haar wijken, op het landschap, op de cultuur(historie) en op de economische bedrijvigheid die zorgt voor werkgelegenheid. Dit provinciaal bestuur wil aansluiten bij die trots en eraan bijdragen dat de inwoners zich gelukkig blijven voelen in steden en dorpen. Betrokkenheid van het provinciaal bestuur bij datgene wat de mensen bezighoudt is daarbij voor ons essentieel.

Wij willen een ondernemende provincie zijn. Een provincie met lef die, samen met anderen, durft te investeren in de groei van Groningen. Onze inzet op de uitvoering van structuurversterkende projecten, zowel op het gebied van infrastructuur als ontwikkelingsplanologie, hebben aangetoond dat een ondernemende opstelling loont. Wij zullen daarom de komende periode blijven inzetten op het ontwikkelen van de provincie en zullen daarbij, waar mogelijk, samenwerking zoeken met maatschappelijke organisaties, overheden en private partijen. Concreet denken wij hierbij onder andere aan verschillende infrastructuurele opgaven, zoals de Zuiderzeelijn, een regiotram, de zuidelijke ringweg en de treinverbinding Groningen-Veendam. Daarnaast denken we aan de opgaven die er liggen vanuit de startnotitie POP: het Lauwersmeergebied, de Veenkoloniën, de Eemsdelta en de stad Groningen.

Deze ontwikkelingen zijn echter wel gebonden aan bepaalde randvoorwaarden. Bestuurlijke verantwoordelijkheid brengt ook verantwoordelijkheden met zich mee waar het gaat om de bescherming van het landschap. Wij zien het als onze taak om de toekomstige generaties de zekerheid te bieden dat ook zij in een provincie wonen die schoon en veilig is. Wat dat betreft voelen wij ons als rentmeester verantwoordelijk voor de kwaliteit van het landschap. Wij koesteren de stilte, de wijdheid en de duisternis die voor sommige delen van de provincie zo kenmerkend zijn. In de uitvoering van ons beleid zullen wij hier nadrukkelijk aan werken.

De afgelopen bestuursperiode is fors ingezet op het herstel van de economie en de werkgelegenheid in deze provincie. Mede dankzij de provinciale inzet op het versterken van de economische structuren vindt een opleving plaats van de economische bedrijvigheid en een toename van de werkgelegenheid. Onder andere door het initiëren en uitvoeren van grote structuurversterkende en ontwikkelingsgerichte projecten, en het stimuleren van de economische bedrijvigheid is de werkgelegenheid aanzienlijk toegenomen. Meer mensen hebben een baan. Niettemin zien wij dat er ook in de komende jaren nog veel te doen is. Een deel van de bevolking heeft moeite om financieel de eindjes aan elkaar te knopen. De leefbaarheid in wijken en dorpen staat onder druk en de bereikbaarheid van Stad en Ommeland blijft de aandacht vragen. Jongeren dreigen vroegtijdig van school te gaan en daardoor ook op de arbeidsmarkt de boot te missen. De nieuwe rol die de provincie heeft gekregen in het jeugd(zorg)beleid is in de vorige collegeperiode actief opgepakt door het provinciaal bestuur. Waakzaamheid blijft echter geboden. Al deze opgaven vragen een actieve houding van de provincie. Samen met gemeenten, maatschappelijke organisaties en Provinciale Staten willen wij aan die opgaven werken.

Dit collegeprogramma is opgebouwd uit een aantal componenten. In de eerste plaats geven wij een visie op trends die voor het provinciaal beleid van belang zijn. Tevens gaan wij in op een aantal aspecten die onze houding en bestuursstijl typeren. Daaropvolgend hebben wij drie beleidsagenda's bepaald en geven wij aan welk beleid wij voor ogen staan op deze gebieden. Per agenda geven wij concrete punten weer waarop u ons over vier jaar kunt afrekenen. Tot slot is een financiële paragraaf opgenomen.

1. Visie op trends en bestuursstijl

Een visie op de trends die wij ervaren en de vorm die wij willen geven aan het provinciaal bestuur kan niet tot stand komen zonder een blik te werpen op het verleden. Zoals reeds in de inleiding is weergegeven is in de vorige bestuursperiode fors ingezet op het herstel van de economie en de werkgelegenheid in deze provincie. In dat opzicht gaat het beter met Groningen. Het hebben van een baan is belangrijk maar daarmee zijn we er nog niet. Er is ook nog veel te bereiken op het gebied van de leefbaarheid, de bereikbaarheid en de sociale infrastructuur. Samen met anderen zien wij het als onze opgave deze problemen aan te pakken.

1.1 Trends en ontwikkelingen

Groningen is niet het middelpunt van de wereld maar heeft wel te maken met ontwikkelingen die van nationale, internationale en soms zelf van globale aard zijn. De effecten hiervan zijn direct of indirect van invloed op het provinciaal beleid.

Demografische ontwikkelingen

Volgens de prognoses staan er een aantal majeure veranderingen op stapel: niet alleen verandert de samenstelling van de bevolking (vergrijzing en ontgroening), maar in specifieke gebieden ook de omvang (krimp). Wat is de betekenis van deze veranderende bevolkingssamenstelling, wat betekent een eventuele teruggang van bevolkingsaantal, in welke gebieden doen zich dergelijke ontwikkelingen (het eerst) voor, welke consequenties kan dat hebben en vooral tot welke nieuwe kansen leidt dat? Deze vraagstukken hebben directe relaties met de woningvoorraad, zorg, voorzieningen, openbaar vervoer en vrijkomende bebouwing.

Klimaat

Het klimaat verandert. Het gaat langzaam maar ook de provincie Groningen zal worden beïnvloed door deze verandering. Binnen deze collegeperiode zullen de dijken nog niet hoeven worden verhoogd, maar op wat langere termijn kan klimaatverandering (met naar verwachting hogere temperaturen, een hogere zeespiegel en minder, maar heftiger stormen) ook ruimtelijke veranderingen noodzakelijk maken. Tijdens deze collegeperiode zal gekeken worden naar een eventuele aanpassing van de kustzone. Zowel binnen- als buitendijks zullen maatregelen in ogenschouw worden genomen om beter in te spelen op de veranderende waterhuishouding. Binnen deze collegeperiode speelt de (in)directe relatie met de wijze waarop we in onze energiebehoefte voorzien. Vragen als: welke mogelijke gevolgen klimaatverandering en een veranderende energievoorziening op de ruimtelijke ontwikkeling kan veroorzaken, waar de invloed plaats kan vinden, welke consequenties acceptabel zijn en tot welke nieuwe vormen van landgebruik dit zou kunnen leiden vormen de kern van dit vraagstuk. Het vraagstuk heeft directe relaties met waterbeheer, energievoorziening, landbouw, natuur en landschap. De provincie zal in haar beleid rekening houden met deze omstandigheden.

Economische ontwikkelingen

Het transitie traject (Kompas) wordt met Koers Noord voortgezet. Dit leidt onder andere tot veranderende economische ontwikkelingen. In de economische kernzones, maar zeker ook in de dorpen. Inzet op innovatie en kenniseconomie laat zich naar verwachting minder specifiek ruimtelijk bundelen dan locatiebeleid of stimuleren van bedrijventerreinen. Hierbij gaat het immers eerder om de kansen die er zijn te verzilveren, dan om de exacte locatie waar deze zich voordoen. Fenomenen als thuiswerken, woon-werkcombinaties en wooneconomie zullen in dit verband aan belang kunnen winnen. Over de wijze waarop dit soort economische ontwikkelingen stuurbaar zijn, is minder bekend dan over de meer traditionele economische ontwikkeling. Met het stimuleren van de juiste woonomgeving en het aanbieden van aantrekkelijke woningen kan ook een wezenlijke bijdrage geleverd kan worden aan de economische ontwikkeling van de provincie. Welke woonmilieus moeten ontwikkeld worden, voor welke doelgroepen en op welke locaties moet dat gebeuren?

En voor welke werkgelegenheid kan dat zorgen? Dit zijn kernvraagstukken die in de komende collegeperiode vragen om een antwoord. Het thema heeft directe relaties met wonen, verkeer, landschap, economie, zorg en cultuur.

Internationalisering

Ook op het gebied van internationalisering staan ons vraagstukken te wachten. Hoe gaan we de samenwerking met onze (naaste) burens, Niedersachsen, Bremen en Hamburg, nader vormgeven en intensiveren? Welke rol gaat de Noordelijke Ontwikkelingsas spelen in ons economisch beleid? En op welke wijze kunnen wij onze relaties in Brussel intensiveren? Al deze vragen zullen een rol spelen in het provinciaal beleid. We willen ons als provincie niet alleen focussen op Den Haag maar nadrukkelijk ook onze blik werpen over de landsgrenzen heen.

Duurzaamheid

De kwaliteit van het milieu, het landschap en het welzijn van mens en dier hebben wij hoog op onze agenda staan. Hierbij speelt duurzaamheid in algemene zin een grote rol. We streven niet alleen naar een leefbare samenleving voor de inwoners die nu in de provincie wonen maar wij willen de provincie ook leefbaar houden voor toekomstige generaties. Duurzaamheid zal daarom een nadrukkelijk aandachtspunt vormen in ons beleid.

1.2 Bestuursstijl

Inwoners centraal

Provinciaal beleid wordt primair ontwikkeld ten behoeve van de inwoners van deze provincie. Of het nu gaat om het aanleggen van wegen, het stimuleren van de veiligheid of het op orde brengen van de jeugdzorg, de provincie behoort dit te doen voor de inwoners. Het is dus van groot belang om in contact te treden met die inwoners om hun meningen, inzichten, ervaringen, wensen en belangen te kunnen meenemen bij het vinden van oplossingen voor onze vraagstukken. We willen de deelname van de inwoners aan de provinciale beleidsontwikkeling versterken. Om die reden willen wij doorgaan met trajecten waarbij de inwoners meer worden betrokken bij het provinciaal beleid en deze intensiveren. Specifiek geldt dit daar waar het provinciaal beleid de directe leefwereld van de mensen raakt, vandaar dat we ook een stevig interactief proces inzetten bij de ontwikkeling van het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan (POP). Wat betreft de inwoner als afnemer van onze diensten, streven wij ernaar de inwoners en bedrijven in deze provincie zo klantvriendelijk te benaderen als mogelijk is. De stappen die zijn gezet met betrekking tot de digitalisering zullen worden voortgezet en zo mogelijk verbeterd. Concreet denken wij aan het uitbreiden van de functies van het zogenaamde E-loket, zoals het digitaal aanvragen van vergunningen. Daarnaast willen wij het één-loket-principe invoeren in de interne organisatie, zowel voor inwoners als voor ondernemers.

Kansen grijpen

Dit college wil zich niet alleen laten leiden door wettelijke taken en bevoegdheden. Ook kansen en uitdagingen die zich aandienen willen we grijpen. Beleidsterreinen die elkaar raken dienen in samenhang te worden geïnitieerd. Hierbij zal nadrukkelijk worden gekeken naar een meer gerichte inzet van de bestaande instrumenten.

Ondernemen en aanpakken

Structuurversterkende en ontwikkelingsgerichte projecten zoals Meerstad en Blauwestad hebben aangetoond dat een actieve ondernemende houding van de provincie zijn vruchten afwerpt. Samen met private partijen en andere overheden zijn grote projecten in gang gezet die naast veel werkgelegenheid ook veel energie gegenereerd hebben in de provincie. Energie, die op haar beurt weer tot nieuwe bedrijvigheid heeft geleid zoals de toeristische en recreatieve ontwikkelingen rond Blauwestad. In deze bestuursperiode zullen we deze ondernemende houding als provincie continueren.

Scheiding publieke en private belangen

De provincie heeft als bestuursorgaan deelnemingen verworven in Groningen Airport Eelde, Groningen Seaports, het Waterbedrijf Groningen en Essent. Met betrekking tot deze deelnemingen streven wij ernaar tot een betere scheiding te komen tussen publieke en private belangen. Binnen Groningen Seaports willen we tot een scheiding komen tussen de publieke taken en commerciële activiteiten. Het waterbedrijf Groningen zal in het publieke domein blijven.

Met betrekking tot de aandelen Essent zal er een betere scheiding moeten komen tussen publieke en private belangen. Wij willen dat het netwerk van Essent in publieke handen blijft. Dat is een nationaal belang. De rijksoverheid moet de bereidheid hebben het netwerk over te nemen tegen een reële prijs. De commerciële productie en handel in energie in een Europese geliberaliseerde markt hoort niet thuis in het publieke domein. Deze activiteiten moeten dan ook worden vervreemd. Via wetgeving moeten publieke belangen als leveringszekerheid en betrouwbaarheid worden gewaarborgd. De vervreemding van deze activiteiten vindt niet eerder plaats dan dat de wet dit mogelijk maakt en dit vanuit de opbrengst verantwoord is.

Krachtige gemeenten

Gemeenten in onze provincie behoren in principe zodanig te zijn toegerust op hun taken dat zij hun inwoners adequaat kunnen bedienen. Slagvaardige en krachtige gemeenten zijn daarvoor essentieel. Op basis daarvan respecteren we het eigen taakveld van gemeenten en waken we voor overlappingsen met de provinciale taken.

Met betrekking tot de relatie tussen gemeenten en provincie zien wij een wederzijdse ondersteunende en motiverende rol. Ons staat voor ogen dat gemeenten in beginsel zelf hun wettelijke taken krachtig moeten kunnen uitvoeren zonder dat zij daarbij door de provincie voor de voeten worden gelopen. De provincie kan gemeenten ondersteunen als blijkt dat zij een probleem hebben met het aanpakken van taken die bijdragen aan het realiseren van provinciale doelstellingen of met een taak die van bovenlokaal belang en van bovenlokale betekenis is. Ook wanneer gemeenten met de aanpak van nieuwe ontwikkelingen een voorbeeldfunctie vervullen richting andere gemeenten kan dit voor de provincie aanleiding zijn de gemeente hierbij te ondersteunen.

Samenwerking

We willen in blijven zetten op de Noordelijke samenwerking op strategisch niveau. Hierbij willen we de komende tijd meer aandacht voor de positie van de grote steden, voor onze provincie geldt dit voor de stad Groningen. Samen moeten we in Den Haag onze belangen behartigen en ons beleid onder de aandacht brengen. Naar de uitvoeringsorganisatie van het SNN willen we kritisch kijken. We streven naar een sobere, doelmatige en doeltreffende organisatie. Noord-Nederland moet samen met de Oostelijke en Zuidelijke provincies de lobby inzetten om een evenwichtiger verdeling van de aardgasbaten over Nederland tot stand te brengen. Ook over de landsgrenzen heen, bijvoorbeeld richting de andere regio's die grenzen aan de Noordelijke Ontwikkelingsas, zien we een meerwaarde in een gezamenlijke, Noordelijke strategie.

Handhaven en optreden

Naast een dienstverlenende provincie moeten en willen wij ook een handhavende overheid zijn. De handhaving vormt het sluitstuk van het beleidsproces. Onze toezichhoudende en (ver)ordenende instrumenten zullen wij inzetten wanneer dat nodig blijkt te zijn en waar de wet dat van ons vraagt.

Interne organisatie

Een professionele daadkrachtige provinciale organisatie is van essentieel belang. Niet alleen het beleid, maar ook de interne organisatie dient doelmatig en doeltreffend te handelen. Met kracht willen wij stimuleren dat medewerkers hun talenten kunnen ontplooiën in een flexibele organisatie die openstaat voor veranderingen. Overigens zien wij een meerwaarde in het stimuleren van de medewerkers in hun professionele relatie met het dagelijks en algemeen bestuur. Een intensivering van contacten tussen provinciale medewerkers en Provinciale Staten kan van belang zijn om de kwaliteit van het beleid te verbeteren. Het huisvestingsconcept zoals dat in de vorige collegeperiode is ontwikkeld zal door ons worden uitgevoerd.

Provinciaal belastinggebied

De discussie rondom het provinciaal belastinggebied heeft nog niet tot definitieve uitkomsten geleid. Mochten de opcenten op de motorrijtuigenbelasting moeten verdwijnen, dan zal daarvoor in de plaats een alternatieve provinciale inkomstenbron moeten worden geïntroduceerd. Deze zal minimaal dezelfde opbrengstmogelijkheden moeten kennen als de huidige belastingcapaciteit. Verder verbindt het College daaraan de eis, dat de nieuwe regeling herkenbaar is als provinciale belasting; daarnaast zal zij zich moeten kenmerken door lage inningskosten.

Opcenten motorrijtuigenbelasting

In principe willen we de opcenten op de motorrijtuigenbelasting in deze periode niet extra verhogen. De indexering die sinds 1999 jaarlijks wordt toegepast willen we ook in deze periode handhaven. Mochten de aangekondigde rijksbezuinigingen uit het regeerakkoord echter nadeliger uitpakken dan we nu verwachten of als blijkt dat onvoldoende cofinancieringsmiddelen beschikbaar zijn om de ambities uit dit collegeprogramma uit te voeren, dan behouden we ons het recht voor over te gaan tot een verhoging. Overigens proberen we in eerste instantie financiële tegenvallers zoveel mogelijk op te vangen binnen de huidige begroting.

2. Sociale agenda

Betrokkenheid van mensen bij de samenleving waarin zij wonen is zeer waardevol voor die samenleving als geheel. Voor Stad en Ommeland is het zaak dat mensen zich volwaardig lid voelen van de samenleving waarin zij leven en daarin actief participeren. Het creatieve vermogen van individuen, stichtingen en verenigingen maar ook van bedrijven en samenwerkingsverbanden zal zo goed mogelijk worden gestimuleerd. Daarbij zijn begrippen als: zorg voor elkaar, menselijke maat, eigen verantwoordelijkheid en wederzijds respect van essentieel belang. Door gericht provinciaal beleid kunnen initiatieven worden gestimuleerd om vorm te geven aan deze samenleving. De provincie zal hierbij de menselijke maat als uitgangspunt nemen. Problemen die om kleinschalige oplossingen vragen moeten ook een oplossing krijgen die passen bij die schaal. Wederzijds respect tussen overheid en burger is een uitgangspunt dat in woord en gedrag past bij een moderne overheid die de provincie wenst te zijn. Ook in het provinciaal beleid zal dit respect doorklinken. Hierbij zullen de eigen verantwoordelijkheden van de inwoners van onze provincie niet uit het oog worden verloren. Mensen die in de knel dreigen te raken moeten zo goed mogelijk worden ondersteund en weer op weg worden geholpen.

2.1 Wonen, welzijn en zorg

Wonen, welzijn en zorg

In Groningen streven we naar een kwalitatief hoogwaardig woningaanbod, dat alle Groningers, ongeacht het inkomen, voldoende keuzemogelijkheden biedt. De woningbouw in Nederland is de afgelopen jaren gestagneerd, ook in de provincie Groningen. Het kost meer tijd om de afgesproken woningbouwopgaven te realiseren. Ondertussen is de wijkvernieuwing voortvarend doorgezet. Dit vinden wij van groot belang voor de kwaliteitsslag die gemaakt moet worden in het totale woningbestand. Om te voorkomen dat mensen als gevolg van de wijkvernieuwing en het woningtekort tijdelijk zonder fatsoenlijke huisvesting komen te zitten, blijven we vasthouden aan het principe "eerst bouwen, dan slopen". Vanuit het oogpunt van een sociaal volkshuisvestingsbeleid is dit alleen niet voldoende. Wij willen vanuit onze eigen verantwoordelijkheid bijdragen aan het door de gemeente ingezette beleid om buurten en wijken te verbeteren. We willen stimuleren dat, onder regie van gemeenten, maatschappelijke instellingen, bewoners en andere betrokkenen, werken aan de verbetering van de sociale infrastructuur in buurten wijken.

Door de prijsstijgingen van de afgelopen jaren lijkt het steeds moeilijker te zijn geworden om betaalbare woonprogramma's te ontwikkelen. Maar juist door betaalbare koopwoningen te bouwen kan de doorstroming uit de huursector weer op gang komen. We willen daarom initiatieven stimuleren die bijdragen aan de bouw van dergelijke woningen. Bij verbetering van de wijken en de buurten zal aandacht worden gegeven aan de beschikbaarheid van betaalbare huur- en koopwoningen voor mensen met een laag inkomen, aan levensloopbestendige woningen en aan speciale doelgroepen, zoals ouderen en starters op de woningmarkt. Bovendien zal gestimuleerd worden dat ook mensen met een laag inkomen die beschikken over een eigen koopwoning kunnen investeren in de kwaliteit van hun woning en zo ook mee kunnen doen met de verbetering van hun wijk of buurt.

In financieel opzicht stellen wij een Investeringsfonds Wonen, Welzijn Zorg in. In dit fonds worden de momenteel voor zorginfrastructuur beschikbare middelen alsook die voor de multifunctionele centra opgenomen. Concreet zal het fonds jaarlijks €1 miljoen bedragen waarbij co-financiering het uitgangspunt is.

Met betrekking tot de zorg voor mensen die moeite hebben om financieel rond te komen leveren gemeenten een grote inspanning. Door lage inkomens, werkloosheid en de schuldenproblematiek komen veel gezinnen in de problemen. De provincie wil een bijdrage leveren aan de bestrijding van de armoede door een fonds in te stellen waardoor jaarlijks €500.000,- beschikbaar zal zijn voor dit doel. Instellingen en maatschappelijke organisaties kunnen een beroep doen op dit fonds voor projectmatige activiteiten die gericht zijn op preventie, sociale activering, (schuld)hulpverlening, veiligheid en arbeidsre-integratie in wijken en buurten. Het fonds levert als regel co-financiering, maar kan ook pilot-projecten geheel of grotendeels voor haar rekening nemen. Tevens zal dit college de aanbevelingen van de Rapportagecommissie Armoedebeleid uitvoeren.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) en Mantelzorg

Mantelzorgers en vrijwilligers zijn zeer belangrijk voor het welzijn van de inwoners van onze provincie. Mede naar aanleiding van de werkconferentie Mantelzorg die is georganiseerd door Provinciale Staten is een nadere visie op de rol van de provincie op het gebied van de mantelzorg ontwikkeld. De provincie ondersteunt in deze visie een mantelzorgplatform die fungeert als een contactpunt voor mantelzorg en de steunpunten mantelzorg. Hierbij is het wenselijk om te streven naar een dekkend, geïntegreerd netwerk van mantelzorgsteunpunten en zorgposten (steunstees). Tevens zullen initiatieven worden ondersteund die werk en zorg combineren.

Met de invoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning hebben gemeenten een nadrukkelijke taak gekregen in de afstemming tussen zorgvragers en zorgaanbieders. De borging van de kwaliteit en de wijze waarop hulpvragers klachten kenbaar kunnen maken is op dit moment nog niet op bovenregionale schaal geregeld maar verdient wel de provinciale aandacht.

Vrijwilligerswerk

De komende jaren willen we het vrijwilligerswerk beter ondersteunen en vrijwillige en professionele hulp beter op elkaar afstemmen. Daarnaast zal gekeken worden naar de knellende regelgeving rond het verenigingsleven en het vrijwilligerswerk en worden deze zonodig wegnemen. Ook de verjonging in het vrijwilligerswerk heeft de nodige aandacht, dit zou kunnen door het stimuleren van vrijwilligerswerk op te nemen in het onderwijsprogramma van scholen. Het Provinciaal Accommodatie Fonds zal ook in deze collegeperiode gecontinueerd worden.

Jeugd en jongeren

Investeren in jeugd, is en blijft investeren in de toekomst van Groningen. Ieder kind heeft recht op geborgenheid en een veilig opvoedingsmilieu. Vanuit de provinciale verantwoordelijkheid voor jeugdzorg willen we ons samen met de gemeenten, onderwijszorg- en welzijnsinstellingen richten op preventie. Door vroegtijdige signalering kunnen problemen bij de bron worden aangepakt en niet pas wanneer ze een voldongen feit zijn. Daar waar de jongere zorg nodig heeft, moet die snel en laagdrempelig geboden worden, zo dicht mogelijk bij de jongere. Waar nodig moet opvoedingsondersteuning en begeleiding worden geboden. Verwaarlozing en mishandeling moeten worden voorkomen. Waar jeugdzorg nodig is moet deze gericht zijn op de zorgvraag.

Ook blijven wij ons in deze collegeperiode consequent inzetten op het voorkomen en bestrijden van wachtlijsten in de jeugdzorg. De afgelopen periode is hier stevig op ingezet door middel van het programma 'Samen Sterk'. Deze inzet willen we continueren. Voor het bestrijden van de wachtlijsten zullen voldoende rijks gelden beschikbaar moeten komen en blijven om het recht op zorg te kunnen waarborgen.

2.2 Onderwijs en arbeidsmarkt

Deze collegeperiode willen we de doorlopende leerlijn van 0-23 jaar verder versterken met als doel voor iedere jongere een startkwalificatie en een baan. Wij willen hierin een stimulerende rol spelen en samen met de gemeenten de strijd aan blijven gaan tegen schooluitval. Stevig willen wij inzetten op leer-werk trajecten en school en praktijk dicht bij elkaar brengen, ook voor risico-jongeren van 18-23 jaar. Het beroeps- en vakonderwijs verdient extra aandacht. De mogelijkheden van gelijktijdig leren en werken moeten worden verruimd. Dit zou bijvoorbeeld kunnen worden gerealiseerd door het stichten van leerafdelingen en leerbedrijven. Daarmee wordt voortijdige schooluitval vermeden en de kloof tussen onderwijs en beroepspraktijk versmald. Het succesvolle Waddenmodel, waarmee voortijdige schooluitval wordt bestreden, wordt voortgezet en uitgebouwd. In samenwerking met het bedrijfsleven moeten meer stageplaatsen worden geboden.

2.3 Sport

Sport is een belangrijke bindende factor in onze samenleving. Deelname aan sport door zoveel mogelijk inwoners is gewenst. Niet alleen het gezondheidsaspect is hierbij van belang maar ook het sociale aspect van sportbeoefening speelt een rol. Sport kan immers een middel zijn voor sociaal-culturele integratie. In samenwerking met het Huis van de Sport zullen wij het nodige doen om meer mensen in de provincie sport te laten beoefenen. Specifiek zal aandacht worden gegeven aan jongeren, ouderen, en inwoners die elders geboren zijn.

Dit college wil doorgaan met het stimuleren van topsport door topsportevenementen naar Groningen te halen. Daarnaast zal in overleg met o.a. het Huis van de Sport initiatieven om sport en werk te combineren worden geïnitieerd en zal aandacht worden gegeven aan de breedte- en gehandicaptensport.

2.4 Asielbeleid en huisvesting statushouders

Het asielbeleid heeft in de afgelopen periode veel aandacht gekregen. Samen met gemeenten heeft de provincie er voor gepleit om asielzoekenden humanaan te behandelen. Voor mensen die hier asiel aanvragen is het van belang dat zij gedurende de procedures een zinvolle dagbesteding hebben (dat geldt voor alle gezinsleden, inclusief de kinderen) waardoor zij een beter perspectief krijgen wanneer een duurzaam verblijf in Nederland aan de orde is. Vanuit onze toezichhoudende functie richting gemeenten zullen wij erop toezien dat verblijfsgerechtigde asielzoekers (statushouders) zo snel mogelijk gehuisvest worden. Omdat de komende jaren een extra vraag naar huisvesting wordt verwacht vanwege de invoering van het generaal pardon zullen we, indien nodig, een grotere inzet plegen op dit terrein.

2.5. Cultuur

Het culturele erfgoed van Groningen gaat ons aan het hart. Kennis van de Groninger taal en cultuur is belangrijk voor de identiteit van de Groningers. De rijkdom en dynamiek van de eigen regio zal nadrukkelijker worden ondersteund. Hierbij valt te denken aan meer aandacht voor cultuur(historie) van de regio op basisscholen. Partners als Het Huis van de Groninger Cultuur, het Bureau Groninger Taal en Cultuur, Biblionet en de Groninger Archieven kunnen een belangrijke bijdrage leveren. Een breed cultuuraanbod dat voor iedereen toegankelijk is staat ons daarbij voor ogen.

De culturele koppositie van Groningen in het Noorden willen we verstevigen en bestendigen. Het Groninger Museum en de trits Noorderslag (Eurosonic), Noorderlicht en Noorderzon genieten (inter)-nationale bekendheid. Dit is niet alleen een culturele maar ook een economische factor van betekenis. Het voegt daarnaast veel toe aan de sfeer en uitstraling van de Regio Groningen. Voor mensen en bedrijven is dat steeds meer een vestigingsfactor van betekenis.

Om de koppositie van Groningen nog meer cachet te geven steunen wij het initiatief om Groningen tot Culturele Hoofdstad van Nederland te maken. Daarnaast willen we doorgaan met het ondersteunen van grote evenementen in de provincie.

Met betrekking tot het cultuuraanbod willen wij de regionale cultuurplannen verstevigen door middel van nauwere onderlinge samenwerking van betrokken partijen. Daarnaast willen we een open museumdag realiseren om kinderen en jongeren kennis te laten maken met musea en (regionale) cultuur.

Actiepunten Sociale Agenda

- Realisatie van woon-servicegebieden in de 6 welzijnsregio's;
- Geen nieuwe wachtlijsten in de jeugdzorg, samen met anderen inzetten op preventie;
- Continuering van het Provinciaal Accommodatiefonds;
- Instellen van een Armoedefonds;
- Instellen van een Investeringsfonds Wonen, Welzijn en Zorg;
- Evenementenbeleid voortzetten;
- Doorlopende leerlijn 0-23 jaar verder versterken;
- Samenwerking onderwijsinstellingen (onderling) en met bedrijfsleven stimuleren;
- Stimuleren van leerafdelingen en leerbedrijven;
- Voortzetten en uitbouwen Waddenmodel;
- Topsportevenementen naar Groningen halen;
- Zorgen voor adequate huisvesting statushouders;
- Open museumdag voor kinderen en jongeren;
- Uitvoering aanbeveling Rapportagecommissie Armoedebeleid

3. Economische agenda

Economische ontwikkeling blijft ontzettend belangrijk in de provincie Groningen. Dat iedereen een baan heeft is nog lang niet vanzelfsprekend. Toch heeft het beleid van de afgelopen jaren al wel zijn vruchten afgeworpen. Wanneer we kijken naar de economische groei van de afgelopen jaren, dan zien we een versnelling in de economische groei in Noord-Nederland en Groningen ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het aantal banen in het Noorden is sneller toegenomen dan landelijk, zo blijkt ook uit de meest recente CBS-cijfers. De werkgelegenheidsachterstand in Noord-Nederland, ook wel het faseverschil genoemd, is de afgelopen jaren geleidelijk afgenomen en zal bij een gunstige conjunctuur verder blijven afnemen. We zijn er echter nog lang niet. Economische groei blijft noodzakelijk om sociale achterstanden weg te werken. We blijven daarom inzetten op groei van de werkgelegenheid, waarbij we de kwaliteit van het onderwijs van groot belang vinden. We willen goede voorwaarden blijven scheppen voor de bedrijven in Groningen, op het gebied van bereikbaarheid en op het gebied van woon- en leefklimaat. We willen deze periode blijven investeren in grote, strategische, en structuurversterkende projecten. Maar ook willen we extra aandacht schenken aan de economie op microniveau, zoals aan jonge en startende ondernemers en natuurlijk het MKB.

3.1 Bedrijven

De keuze voor een ruimtelijke concentratie, het kernzone-beleid, blijft relevant. Gezien de ijle economische structuur van Noord-Nederland leveren investeringen het meeste rendement op in gebieden met de meeste economische ontwikkelingspotenties en waar agglomeratievoordelen kunnen worden gerealiseerd. Ook om het Groninger landschap zoveel mogelijk open te houden blijven we inzetten op de concentratie van werken en wonen in de kernzones. Dat neemt niet weg dat er ook veel kleine bedrijvigheid in het landelijk gebied is gevestigd. Deze kleine bedrijvigheid heeft, zeker ook in relatie tot het nieuwe Provinciaal Omgevingsplan, onze aandacht. Het gaat hierbij vooral om bedrijvigheid op het gebied van handel, dienstverlening, ambachten en agrarisch gerelateerde bedrijvigheid. We onderkennen de positieve kanten van deze ontwikkeling enerzijds, maar waken aan de andere kant ook voor de ruimtelijke consequenties (schaal bedrijf in relatie tot locatie) en mogelijke concurrentievervalsing.

Ondernemers

Het MKB is de motor van onze economie en daarmee van groot belang voor de werkgelegenheid. Niet minder van belang zijn de in de provincie gevestigde grote bedrijven of clusters van bedrijven die veel werkgelegenheid met zich meebrengen. Voorbeelden hiervan zijn: de Agri-business (Suikerindustrie, AVeBe, Friesland Foods), de Life Sciences, de kennisintensieve- en medische sector, de scheepsbouw en het chemiecluster in Delfzijl. We vinden het belangrijk om voortdurend in gesprek te blijven met de ondernemers in onze provincie. Zo hebben we een goed beeld van knelpunten die zij ervaren en van mogelijkheden die wij hebben om hierbij ondersteunend op te treden. Speciale aandacht willen we besteden aan jonge, startende en innovatieve ondernemers. We moeten hierbij ook goed kijken naar de inzet van onze subsidiemogelijkheden. Het moet makkelijker worden om een onderneming te starten. We willen vanuit het provinciehuis een betere dienstverlening richting burgers en ondernemers realiseren. Het werken met één loket voor ondernemers, zowel in het fysieke contact als digitaal, zal daaraan bijdragen. Ook de contacten tussen ondernemers onderling willen we zoveel mogelijk stimuleren zodat men van elkaar kan leren en elkaar kan inspireren.

Groningen Airport Eelde

Groningen Airport Eelde is een essentiële infrastructurele basisvoorziening voor de Noordelijke regio. We zullen ons, nu en in de toekomst, zwaar blijven inspannen voor de continuïteit van Groningen Airport Eelde en voor de baanverlenging waarvan we vinden dat die in deze collegeperiode daadwerkelijk gerealiseerd moet worden.

3.2 Energie

Groningen is dé energieprovincie van Nederland en moet dat ook blijven. Duurzame energie en energiebesparing leveren een belangrijke bijdrage aan het oplossen van de milieu- en klimaatproblematiek. We zien duurzame energie en energie in het algemeen ook als kans voor onze economie. We willen de noordelijke energiesector laten uitgroeien tot een economische trekker van nationale en internationale betekenis. Energy Valley speelt actief in op ontwikkelingen op het gebied van duurzame energie om daarmee nieuwe markten aan te boren. Energy Valley heeft de afgelopen jaren erkenning gekregen in het economische en ruimtelijke rijksbeleid en vele (ook niet-noordelijke) bedrijven en instellingen tonen zich geïnteresseerd. In de afgelopen periode heeft de nadruk gelegen op (inter)nationale profilering en realisatie van concrete projecten. Hiervoor is gericht ingezet op nationale thema's zoals energietransitie en innovatie. Daar willen we de komende jaren op verder bouwen. De vestiging van een nieuwe energiecentrale van Nuon en het voornemen van RWE en andere initiatieven in de Eemshaven zien we hierin als een belangrijke stap. Meer en meer energiegerelateerde bedrijfsactiviteiten vinden plaats in het Eemsdelta-gebied. Dit is in onze ogen dan ook een goede locatie om het eerste proefproject in Nederland te starten voor de ondergrondse opslag van CO₂.

We willen de komende jaren volop doorgaan met de ontwikkeling van nieuwe, duurzame energiebronnen en besparingstechnieken. Het zowel grootschalig als kleinschalig opwekken van energie uit biomassa (suikerbieten, aardappelen, reststromen) en biovergistinginstallaties kunnen in onze ogen hieraan een belangrijke bijdrage leveren.

Projecten die energiebesparing in de bestaande woningbouw opleveren, zoals Microwarmtekrachtcentrales en het TELI-project, kunnen rekenen op onze steun. We willen de bouw van energiezuinige, of zelfs energieneutrale woningen, actief stimuleren. Bijkomend voordeel is dat dit type woningen bijzonder lage woonlasten met zich meebrengt. Ten behoeve van dergelijke initiatieven zetten we het fonds Energiebesparing en -innovatie (E&I) op waarin jaarlijks € 250.000,- beschikbaar zal zijn. Ook als provinciale organisatie willen we onze bijdrage leveren aan de energiebesparing. We willen een reductie realiseren van 2% per jaar waar het gaat om onze eigen infrastructuur en gebouwenbeheer. Concreet denken we onder andere aan het milieuvriendelijker en veiliger inrichten van onze wegen, bijvoorbeeld door een vernieuwend verlichtingssysteem.

Kernenergie blijven we afwijzen zolang er geen adequate oplossing is voor het kernafvalprobleem. Daarom blijven we tegen de vestiging van een kernenergiecentrale in onze provincie en tegen de opslag van kernafval in onze bodem.

3.3 De Noordelijke Ontwikkelingsas en de Zuiderzeelijn

Een belangrijk speerpunt op de economische agenda wordt de komende jaren de Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA). De oriëntatie op Duitsland en Scandinavië is van groot belang voor de economische groei van Groningen. De afgelopen jaren is het economische en politieke zwaartepunt in Europa aan het verschuiven van het Zuiden en het Westen naar het Noorden en het Oosten. In het Noorden van Polen, in de Baltische Staten, in Scandinavië en Noord-Duitsland liggen een aantal van de snelst groeiende economische kernzones in Europa. De afgelopen jaren is een groot netwerk ontstaan van economische betrekkingen en infrastructurele verbindingen tussen deze landen. We laten een gouden kans liggen als we niet aansluiten bij deze ontwikkelingen.

Het concept van de NOA verbindt Noord-Nederland (en de Randstad) met o.a. Hamburg, Kopenhagen, Stockholm, Helsinki en Sint Petersburg. De NOA bestaat uit diverse modaliteiten: de A6/A7, de vaarweg Lemmer/Delfzijl, Shortsea Shipping en een snelle spoorverbinding (de Zuiderzeelijn). De NOA kent naast bovenstaand internationaal doel, meerdere doelen op nationaal niveau. Zo biedt het concept een oplossing voor de ontsluiting van de Noordvleugel van de Randstad en het opheffen van het faseverschil tussen Noord-

Nederland en de rest van Nederland. Daarnaast stuurt de NOA het ruimtegebruik in Nederland omdat toekomstige ontwikkelingen, zoals woningbouw en bedrijvigheid, worden geconcentreerd rond de as. Voor de aanleg van de Zuiderzeelijn in de HST-variant, als belangrijke schakel in dit concept, blijven wij onze bijdrage reserveren uit de vervreemding van de Essent-aandelen. We gaan deze collegeperiode niet alleen inzetten op infrastructuur en economische samenwerking maar ook op een sterkere culturele samenwerking met het Noorden en het Oosten van Europa. Zo willen we eraan bijdragen dat de grenzen tussen landen meer vervagen. En netwerken en verbanden tussen mensen ontstaan. In deze netwerken moeten we meer investeren in culturele initiatieven. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door samenwerkingsverbanden tussen musea en andere culturele uitwisselingen.

3.4 Infrastructuur

We blijven inzetten op de verbetering van de bereikbaarheid. We werken daarom deze collegeperiode verder aan diverse infrastructurele projecten en het wegwerken van knelpunten.

Voor deze projecten willen we een duidelijk onderscheid aanbrengen in de inzet die we de komende jaren op infrastructureel gebied willen plegen. Daarbij willen we opmerken dat we de financiering van deze projecten daarmee niet per definitie als een verantwoordelijkheid van de provincie zien. Bij alle projecten stellen we de voorwaarde dat deze landschappelijk goed ingepast moeten worden. Tevens zijn de onderstaande projecten niet limitatief.

A: Projecten die dit college tot uitvoering wil brengen

B: Projecten waarvan dit college in deze bestuursperiode de haalbaarheid wil onderzoeken ten behoeve van eventuele realisatie op de middellange termijn

C: Projecten waarvan dit college op de lange termijn de haalbaarheid wil onderzoeken

A	Regiotram/Kolibri Zuiderzeelijn Rondweg Zuidhorn Trein Groningen-Veendam Verdubbeling N33 Assen-Zuidbroek Zuidelijke Ringweg (ongelijkvloers) Ontsluiting Noordwest Groningen (langs Winsum) Rondweg Leek/Roden Friesestraatweg (Reitdiepsplein tot aan de rotonde Zuidhorn) Fietspad langs het Wad (buitendijks) Baanverlenging Eelde Oostelijke en noordelijke ringweg Zeesluis Delfzijl Vaarweg Lemmer-Delfzijl
B	Verbinding tussen de N360 met de N46 (Eemshavenweg) ter hoogte van Ten Boer Doortrekken trein Veendam naar Stadskanaal
C	Verdubbeling N33 Zuidbroek-Appingedam/Delfzijl-Eemshaven Doortrekken trein van Stadskanaal naar Emmen

3.5 Openbaar vervoer

We willen het gebruik van het openbaar vervoer in de provincie zoveel mogelijk stimuleren, omdat deze manier van mobiliteit milieuvriendelijk is. Bovendien wordt de druk op de wegen hierdoor kleiner. Een evenwichtige balans tussen het openbaar vervoer en de wegen in het landelijk gebied is daarbij gewenst. Mensen reizen vooral met openbaar vervoer als de frequentie hoog is, als het schoon en veilig is in het vervoersmiddel en als het niet te duur is. De invoering van een regi ترام voldoet in onze ogen zeker aan deze voorwaarden. Ook het verder uitvoeren van Kolibri en het realiseren van de treinverbinding van Groningen naar Veendam zal het gebruik van het openbaar vervoer een impuls geven. Het kabinet heeft de ruimte geboden om te experimenteren met tariefdifferentiatie, waaronder gratis openbaar vervoer voor specifieke doelgroepen. Wij zullen in dat verband de mogelijkheden hiertoe bezien.

3.6 Toerisme

Groningen is een prachtige provincie waar we trots op zijn! Het cultureel aanbod in de stad Groningen gecombineerd met het mooie afwisselende landschap waar je de stilte nog kunt horen en waar het 's nachts nog echt donker is, maken Groningen tot een provincie die je als toerist graag wilt ontdekken. Ook toerisme draagt bij aan (de groei van) de werkgelegenheid in Groningen. Er is een stijgende lijn te zien in Groningen wat betreft het aantal overnachtingen en bezoeken. Dit geldt ook voor de werkgelegenheid binnen de toeristisch-recreatieve sector. We zijn ervan overtuigd dat de campagne "Er gaat niets boven Groningen" hier een forse bijdrage aan heeft geleverd en het imago van Groningen sterk heeft verbeterd. We willen deze campagne de komende jaren dan ook voortzetten. Naast het beter bekend maken van de toeristische mogelijkheden, blijft het toegankelijker maken van onze provincie door het realiseren van verbindingen speerpunt in ons toeristisch beleid. Het realiseren van een (buitendijks) fietspad langs het Wad zal hieraan een bijdrage leveren.

Actiepunten economische agenda

- Inzet op infrastructurele projecten conform de A/B/C lijst;
- Werkgelegenheidsgroei minimaal blijven bij landelijk gemiddelde;
- Eén loket voor ondernemers, zowel fysiek (in het provinciehuis) als digitaal;
- Ontmoetingen tussen ondernemers stimuleren;
- Proefproject in de Eemsdelta voor opslag van CO₂;
- Energiereductie van 2% (inclusief nieuw verlichtingssysteem op provinciale wegen);
- Aandacht voor jonge, startende en innovatieve ondernemers;
- Samenwerkingsverbanden in kader van NOA (tussen musea en andere culturele uitwisselingen);
- Toerisme stimuleren door ontsluiting landschap door middel van verbindingen;
- Energietransitie en innovatie verder uitbouwen;
- Fonds energienesparing en -innovatie oprichten, ten behoeve van concrete projecten;
- Mogelijkheden tariefdifferentiatie openbaar vervoer bezien;
- Voortzetten campagne 'Er gaat niets boven Groningen';

4. Kwaliteitsagenda

Onze provincie heeft veel kwaliteiten: het mooie gevarieerde landschap, de rust, de ruimte, de stilte en de duisternis. Dit alles in de nabijheid van een stedelijk netwerk met veel werkgelegenheid en een bruisend cultureel leven. Juist deze combinatie maakt leven in Groningen prettig en het onderscheidt ons van andere gebieden in Nederland en in Europa. Wij vinden het van groot belang om deze kwaliteiten te behouden en te versterken. Om het landelijk gebied echt landelijk te houden en het stedelijk gebied echt stedelijk, blijft een sterke scheiding tussen beide noodzakelijk. Beide hebben ontwikkelingsruimte nodig, maar op een heel verschillende manier. Daarbij hebben de kwetsbare functies extra bescherming nodig. Rentmeesterschap is hierbij het sleutelwoord. Ruimtelijke ordening is en blijft een belangrijk instrument om enerzijds verrommeling van het landschap tegen te gaan door strakke regels te hanteren en anderzijds ontwikkelingen te initiëren en te sturen.

4.1 Beheren

Onze provincie heeft veel kwaliteiten: het mooie gevarieerde landschap, de rust, de ruimte, de stilte en de duisternis. Dit is ons cultureel erfgoed en dat willen we koesteren. De afgelopen jaren hebben we hier op ingezet door middel van ons ruimtelijk beleid in het POP en ook door aanvullend beleid te voeren, zoals via het provinciaal bouwweerschap. We hebben kunnen constateren dat de aandacht voor ruimtelijke kwaliteit in plannen en het kwaliteitsniveau van de plannen sterk is toegenomen. Dat vinden wij een postieve ontwikkeling. We willen deze periode dit beleid dan ook continueren. Soms staan de ruimtelijke kwaliteiten ook onder druk. Op sommige plaatsen zorgen (zicht)locaties voor bedrijven, ruimtelijk slecht ingepaste elementen en reclame-uitingen voor een verrommeling van het landschap. Ook een dergelijke opeenstapeling van kleine verstoringen kan op termijn leiden tot ongewenste aantasting van de ruimtelijke kwaliteit. Wij maken ons zorgen over deze ontwikkeling. In het aankomende POP-traject willen we daarom samen met gemeenten en maatschappelijke organisaties afspraken maken om deze ontwikkelingen positief bij te sturen. Zo kunnen we de ruimtelijke kwaliteit in stand houden, niet alleen voor onszelf maar ook voor de generaties die na ons komen. We blijven daarom vasthouden aan de concentratie van wonen. In het POP-traject zullen we bezien of, en in hoeverre, de toepassing van de acupunctuurmethode (zoals toegepast op het Hogeland) van toepassing kan zijn.

Wat betreft de plaatsing van windmolens hoger dan 15 meter willen we ons in het nieuwe POP beperken tot de locaties Eemshaven en Delfzijl. Bij de locatie Lauwersoog willen we geen verdere uitbreiding. We willen het handhaven van de locatie N33 af laten hangen van de uitkomsten van de POP-discussie. Met deze locaties halen we ruimschoots onze taakstelling die in het kader van de Bestuursovereenkomst Landelijke Opwekking Windenergie is afgesproken. In het nieuwe POP willen we ook het verbod op reclamepalen hoger dan 6 meter en het verbod op reclameborden langs provinciale wegen handhaven.

Onze instrumenten om de kwetsbare elementen in het landschap te beschermen worden deze collegeperiode vergroot doordat de nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening (WRO) eind 2007 in werking zal treden. De nieuwe wet biedt ons juridische mogelijkheden om het beleid te sturen, bijvoorbeeld in de vorm van algemene bindende regels vooraf, het geven van aanwijzingen of door de mogelijkheid tot het zelf vaststellen van bestemmingsplannen. Dat betekent dat we als provincie meer aan de voorkant van het proces gaan sturen, in plaats van achteraf. Deze mogelijkheden zullen we in het nieuwe POP gaan verwerken.

4.2 Ontwikkelen

In de provincie Groningen zijn we sinds een aantal jaren op een vooruitstrevende en vergaande manier bezig met ontwikkelingsplanologie. Belangrijke gebiedsopgaven in de vorige collegeperiodes waren Blauwestad en Meerstad en de Oostrand van Zuidhorn. Blauwestad wordt inmiddels aangelegd en ook voor het project Meerstad gaat dit jaar de schop in de grond. Ook in Zuidhorn is veel werk verzet en kan de uitvoering op korte termijn van start gaan. We zijn trots op deze projecten en werken uiteraard tot het moment van afronden hard mee in de uitvoering. Voor de komende periode zien we de opgaven uit de startnotitie POP als onze belangrijkste aandachtspunten. We willen hierbij optreden als regisseur en initiatiefnemer. Voor de uitvoering van projecten zoekt dit college zoveel mogelijk de samenwerking met andere overheden, belanghebbenden en inwoners, maar ook met (combinaties van) marktpartijen in publiek-private samenwerking.

Lauwersmeer

De potenties van het Lauwersmeer kunnen veel beter worden benut. Wij willen de komende periode inzetten op de toeristische ontwikkeling van het Lauwersmeer om daardoor de toeristische activiteiten en de natuur tot bloei te laten komen. Ook het beter benutten van de recreatieve mogelijkheden van de haven maakt hiervan onderdeel uit. We willen meer bezoekers naar het gebied trekken door de kwaliteiten beter zichtbaar te maken. De focus leggen we daarbij op concrete investeringen in de vijf "hoekpunten" van het Lauwersmeergebied: Lauwersoog, Lauwerssee, Zoutkamp, Lauwershage en Esonstad. Samen met de provincie Friesland en de Groningse en Friese gemeenten die in dit gebied liggen willen we de opgave voor dit gebied formuleren in een ontwikkelingsplan dat we nog in deze collegeperiode in uitvoering willen brengen. Ook de belangrijke rol van dit gebied voor de waterhuishouding van de provincies Groningen, Fryslân en Drenthe moet hierin een duidelijke plaats krijgen.

Veenkoloniën

In de Veenkoloniën is de afgelopen jaren zwaar ingezet op de realisatie van een aantal belangrijke infrastructurele projecten. De financiering van de verdubbeling van de N33; de voorbereiding, financiering en uitvoering van de verbetering van N366 door middel van ongelijkvloerse kruisingen; de uitvoering van het project 'Van Turfvaart naar Toervaart' zijn voor elkaar. Nu deze voorwaarden aanwezig zijn is het tijd om de volgende stap te zetten en ook de wooneconomie in het gebied te stimuleren. Daarom willen we ervoor zorgen dat nog in deze collegeperiode de spoorlijn Groningen-Veendam in gebruik kan worden genomen. Dit zal de Veenkoloniën als woongebied onder de aandacht brengen en op de kaart zetten. Vooral in het zuidoostelijke deel van de Veenkoloniën zien we goede mogelijkheden voor de realisatie van kwalitatief hoogwaardige woongebieden. We willen overwegen om te (voor)investeren in het landschap door het maken van een groene verbindingszone tussen Westerwolde en de Hondsrug. Met de demografische ontwikkelingen in dit gebied zal hierbij echter goed rekening moeten worden gehouden.

Stad Groningen

Bij de stad Groningen zetten we vooral in op de bereikbaarheid. Die bereikbaarheid is essentieel voor de bedrijven in en om de stad en daarmee voor de economische ontwikkeling van onze hele provincie en van het stedelijk netwerk Groningen-Assen. Grote prioriteit heeft het aanpakken van de zuidelijke ringweg. Deze moet zo snel mogelijk ongelijkvloers worden gemaakt, conform de voorstellen in de Netwerkanalyse. Ook zetten we in op de aanleg van een Regiotram, beginnend in de stad Groningen (inclusief Europapark en Meerstad), die op termijn door moet rijden in de regio (Winsum, Zuidhorn, Hoogezand en Assen). De realisatie van deze tramverbinding dient uiteraard goed afgestemd te worden met het regionale treinvervoer. De uitvoering van het Kolibri OV-netwerk die in de vorige collegeperiode van start is gegaan moet in deze periode voortvarend worden voortgezet.

Eemsdelta

We willen de economische ontwikkeling van de Eemshaven en de haven van Delfzijl stimuleren en waar nodig faciliteren. De Eemshaven is vooral sterk in handel, energie en agribusiness. Dit willen we verder uitbouwen. Vooral voor de energiesector zien we veel mogelijkheden en ruimte in dit gebied. Meer en meer energiegerelateerde bedrijfsactiviteiten vinden plaats in het Eemsdelta-gebied. De Eemshaven moet haven van Nederland worden op het gebied van groene-energie. De afgelopen jaren is vanuit Energy Valley ingezet op nationale thema's zoals energietransitie en innovatie. Daar willen we de komende jaren op verder bouwen. De vestiging van een nieuwe energiecentrale van Nuon en het voornemen van RWE en andere initiatieven in de Eemshaven zien we hierin als een belangrijke stap. Ook uitbreiding van de aansluiting op het landelijk energienetwerk moet snel gebeuren. Ook zien we in de Eemsdelta mogelijkheden voor de ontwikkeling van nieuwe duurzame energiebronnen en energiebesparende maatregelen. Zo willen we dat hier het eerste proefproject voor de opslag van CO2 plaats gaat vinden. Ook blijft in de Eemshaven en in Delfzijl ruimte voor het opwekken van windenergie.

Het in de Eemsdelta geplande glastuinbouwgebied vinden wij van groot belang voor de werkgelegenheid in onze provincie. In Delfzijl willen we het chemisch cluster en de energie-intensieve industrie in standhouden en versterken.

4.3 Grondbeleid

Steeds vaker komen de provincies in beeld om de regie te voeren over ruimtelijke opgaven, en steeds vaker willen provincies daarbij actief en risicodragend participeren. Ook wij hebben grote ambities om regionale ruimtelijke opgaven te realiseren. We zien belangrijke ruimtelijke opgaven voor landschap, landbouw, natuur, water, woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructuur op ons afkomen. We constateren echter dat we als provincie vaak onvoldoende sturing hebben over de uitvoering van deze ruimtelijke opgaven. Hierbij speelt het grondbeleid een belangrijke rol. Door sneller en slagvaardiger te opereren op de grondmarkt kunnen we meer invloed uitoefenen op regionale ruimtelijke projecten. Bovendien zal een actieve interne afstemming vanuit de verschillende sectoren een meerwaarde bieden voor een eenduidig en effectief provinciaal grondbeleid. Actief grondbeleid vraagt om een gestructureerde uitvoeringsorganisatie met duidelijke afspraken over doelstellingen en spelregels voor grondverwerving en -exploitatie. Een stap die daarbij genomen kan worden is de oprichting van een grondbedrijf. We willen deze periode serieus kijken naar de mogelijkheden die we hiervoor hebben. Hierbij schenken we speciale aandacht aan de eventuele financiële risico's en de relatie met de Dienst Landelijk Gebied.

4.4 Bouwen en Wonen

Wat betreft de woningkwantiteit en de bevolkingsprognoses staan er een aantal majeure veranderingen op stapel: niet alleen verandert de samenstelling (vergrijzing en ontgroening), maar in specifieke gebieden ook het aantal (krimp). In het kader van het nieuwe POP en de nota Bouwen en Wonen die in 2008 moet worden herzien, zullen we gedegen onderzoek doen naar de betekenis van deze veranderende bevolkingssamenstelling voor ons volkshuisvestingsbeleid en ook voor andere beleidvelden zoals zorg, voorzieningen, openbaar vervoer en vrijkomende bebouwing.

4.5 Natuur

De Waddenzee en de Waddenzeekust moeten worden beschermd conform de huidige, vastgestelde PKB-Waddenzee. We streven dan ook naar plaatsing van dit gebied op de Werelderfgoedlijst, waarvoor de grens moet liggen bij de huidige zeedijk. De middelen uit het Waddenfonds dienen te worden gebruikt voor projecten die de natuurwaarden in en rond het gebied versterken en voor projecten die leiden tot duurzame economische ontwikkeling. Wij blijven vasthouden aan de plannen om de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in Groningen in 2018 te realiseren, inclusief de robuuste verbindingzones. De met LNV afgesproken taakstelling voor particulier natuurbeheer is daarbij leidend. Uitgangspunt daarbij is de realisatiestrategie particulier natuurbeheer die we samen met natuurbeherende organisaties hebben gemaakt. Hierbij zijn de gebieden die zich wel, respectievelijk niet lenen voor particulier beheer, aangewezen. Voor doorlevering van gronden komen uitsluitend particulieren in aanmerking die binding hebben met, en gevestigd zijn in, de streek waar de EHS is gelokaliseerd.

4.6 Landbouw

Het voorwaardenscheppend beleid voor de Groningse landbouwsector willen wij voortzetten: ruimte bieden voor schaalvergroting binnen landschappelijke grenzen en afspraken en stimuleren van kavelruil. Wij vinden dat in de Groningse veehouderijsector verbetering van dierenwelzijn gestimuleerd moet worden, binnen nationale en Europese kaders. Innovatieve ontwikkelingen op dat gebied willen wij stimuleren. Verbreding van het boerenbedrijf naar verwante takken als zorg, recreatie, natuurbeheer alsmede de biologische sector worden via het krediet verbreding en vernieuwing agrarische sector gesteund.

4.7 Water

De grote maatregelen ter bescherming tegen wateroverlast zijn uitgevoerd of worden binnenkort uitgevoerd: de inrichting van bergings- en noodbergingsgebieden en de verhoging van ca. 200 km kaden. De waterschappen dragen zorg voor de uitvoering en daarmee wordt het gewenste veiligheidsniveau reeds (in 2015) gerealiseerd. De komende periode ligt het accent op de "grote" veiligheid, de kustbescherming en op verbetering van de waterkwaliteit i.h.k.v. de Kaderrichtlijn Water. Ten aanzien van de kustverdediging willen wij met andere partijen innovatieve maatregelen in de kustzone verkennen (kwelderwerken, slaperdijken enz.) en waar mogelijk investeringen van derden (waterschappen/Rijk) stimuleren. Ten aanzien van waterkwaliteit willen wij ambitieuze doelen en normen afwegen t.o.v. de gevolgen voor burger en bedrijf.

4.8 Het nieuwe POP

In het najaar van 2006 heeft het vorige college van GS de startnotitie "op weg naar een nieuw Provinciaal Omgevingsplan (POP)" aan Provinciale Staten aangeboden. Hierin zijn globaal de aanpak en de componenten van het nieuwe POP aangegeven. Deze startnotitie is door Provinciale Staten vastgesteld. Wij streven in de ontwikkeling van het nieuwe POP naar een samenspel tussen de provincie en de inwoners en maatschappelijke organisaties. Wij willen daarom een flexibele en open houding aannemen en een grote mate van interactiviteit in het proces inbrengen. Daarbij zijn gesprekken met bestuurlijke partners, maatschappelijke organisaties, deskundigen en inwoners van de provincie belangrijk. Het nieuwe POP moet niet alleen een plan voor de omgeving, maar vooral ook een plan door de omgeving worden. Bij effectieve interactieve processen hebben mensen nog iets te kiezen en te besluiten en is er sprake van beleidsruimte. Het is daarbij wel van belang om duidelijke kaders aan te geven. We zullen goed aan moeten geven welke ruimte er is en welke kaders er zijn. Hoe duidelijker onze vragen zijn, des te duidelijker ook de antwoorden vanuit de deelnemers zullen zijn. De ruimte die er is zal duidelijk worden door de conclusies die worden getrokken in de aanstaande analysefase van het POP, die samen met de kaders uit dit collegeprogramma de agenda vormen voor het interactieve proces. We gaan verschillende projecten opzetten om een antwoord van de inwoners te krijgen op deze vragen en gaan hierbij ook vernieuwende concepten toepassen.

Actiepunten Kwaliteitsagenda:

- Ontwikkelen nieuw POP;
- Actief grondbeleid (mogelijk door oprichten provinciaal grondbedrijf);
- Ontwikkelingsplan Lauwersmeer in uitvoering brengen;
- Mogelijkheden groene verbindingzone Westerwolde-Hondsrug bezien;
- Uitbouwen energiesector Eemsdelta;
- Versterken chemisch cluster en energie-intensieve industrie Delfzijl;
- Realisatie EHS, inclusief robuuste verbindingzones in 2018;
- Continueren provinciaal bouwheerschap;
- Onderzoek naar demografische ontwikkelingen en effecten op provinciaal beleid;
- Stimuleren verbreding landbouw via krediet verbreding en vernieuwing agrarische sector;
- Verkennen innovatieve maatregelen verdediging kustzone.

5. Financiële kaders

De in dit collegeprogramma neergelegde beleidsvoornemens verdienen zijn zonder meer ambitieus. Deze ambitie komt vanzelfsprekend ook tot uiting in de gemaakte afspraken over de inzet van financiële middelen. Daarmee wordt het gedegen en solide financiële beleid, niet verlaten. Integendeel: ook de voor provincies financieel nadelige gevolgen van het recent gesloten regeerakkoord (voorzover deze nu bekend zijn; concrete afspraken over het 'afromen' van provinciale vermogens zijn op dit moment nog niet gemaakt) hebben een vertaling gekregen in de door het nieuwe college te hanteren financiële kaders. Dat brengt scherpe keuzen met zich mee. Deze hebben betrekking op zowel het flexibel budget als op de aanwending van middelen uit reserves. Een nadere uitwerking hiervan is te vinden in bijlage 1. Daarin is een cijfermatig overzicht opgenomen met betrekking tot de ontwikkeling van de vrij besteedbare begrotingsruimte vanaf de Integrale Bijstelling 2006. Daarnaast bevat de bijlage de financiële claims op de vrije ruimte, die voortvloeien uit dit collegeakkoord. De mutaties onder B. en C. zijn overigens reeds eerder aan Provinciale Staten voorgelegd in de Beleidsbrief 2007.

Met dit collegeprogramma zijn de financiële afspraken op hoofdlijnen vastgelegd. Om ook de komende collegeperiode invulling te kunnen blijven geven aan de duale verhoudingen, zullen waar nodig verder uitgewerkte voorstellen worden voorgelegd bij de Voorjaarsnota.

In de brief van het Management Team (MT) aan de onderhandelaars is een perspectief geschetst met betrekking tot de verdere ontwikkeling van de organisatie. Naast gerichte investeringen in kwaliteit bevat deze voorstellen voor een verdere efficiencyverhoging van cumulatief 6%. Daarmee worden zowel de genoemde investeringen als een deel van de gevolgen van de bezuinigingen uit het regeerakkoord opgevangen. Per saldo levert dit een structurele bezuiniging van ca. € 1,7 miljoen per jaar op. De bijbehorende flankerende kosten (cumulatief € 6 miljoen incidenteel) zullen kunnen worden gedekt uit het rekeningresultaat 2006.

Deze voorstellen worden door ons college overgenomen. Overigens is de te realiseren besparing voor 1/3^e deel afhankelijk van nog te maken afspraken met betrekking tot vergroting van bestuurlijke en politieke selectiviteit. Naast efficiencyverhoging zal professionalisering van de inkoopfunctie een bijdrage kunnen leveren aan kostenreductie en daarmee aan de benodigde ombuigingen. In 2011 bedraagt dit voordeel € 1,5 miljoen. In het perspectief is ook rekening gehouden met het geprognostiseerde rekeningresultaat 2006. Daarin zijn bovengenoemde flankerende kosten voor vertrekbevordering en competentieontwikkeling reeds verwerkt. Onderaan bijlage 1 is een specificatie opgenomen.

Cofinancieringsconstructies bieden grote voordelen in termen van beleidseffectiviteit. Daarom worden daarvoor substantieel extra middelen vrijgemaakt. De afgesproken verhoging van, breed in te zetten, cofinancieringsmiddelen bedraagt € 3 miljoen. Het huidige financiële perspectief heeft ons gedwongen tot het maken van scherpe politieke keuzes. De additionele middelen komen slechts ten dele tegemoet aan de voorziene cofinancieringsmogelijkheden. Met name in de ruimtelijk-economische hoek worden meer mogelijkheden onderkend.

Gezien de huidige inzichten achten wij een verdere verhoging van de provinciale opcenten op de motorrijtuigenbelasting onwenselijk. Heroverweging van dit uitgangspunt kan plaatsvinden op grond van een tweetal ontwikkelingen:

- De in het regeerakkoord geplande afroming van provinciaal vermogen kan niet/niet geheel worden opgevangen binnen de reserve ESFI. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat ESFI die mogelijkheden wel zal bieden. Overigens bestaat over omvang en aard van genoemde afroming nog geen duidelijkheid.
- Verder reikende politieke ambities met betrekking tot co-financieringsmogelijkheden.

Gegeven de daarmee opgedane ervaringen zal een krediet 'Voorfinanciering grote projecten' worden geïntroduceerd (€ 250.000 jaarlijks). Daarmee kunnen de kapitaallasten worden gedekt van door ons voor te financieren investeringen in de economische en ecologische infrastructuur.

De introductie van het stimuleringsfonds 'Energiebesparing en -innovatie' (€ 250.000 jaarlijks) geeft invulling aan onze ambities op het gebied van energiebesparing en -innovatie. De eerder voor het Energieconvenant ingeruimde middelen zijn opgenomen in dit fonds.

Reeds eerder is aangekondigd dat spanning bestaat tussen beschikbare middelen enerzijds en provinciale ambities op het terrein van grote en middenevenementen anderzijds. In dit collegeprogramma is het evenwicht tussen beiden hersteld.

De reserve ESFI vormt een belangrijke financieringsbron voor investeringen in de economische en sociale infrastructuur. De optelling van reeds geaccordeerde claims, gekoppeld aan inschattingen t.a.v. de toekomstige investeringsbehoefte leiden tot een geprognostiseerd tekort van ettelijke miljoenen. In de toekomst zal er dus scherper geprioriteerd moeten worden.. Daarop willen wij nu geen voorschot nemen.

Dit met de aantekening dat wij een nieuw investeringsfonds introduceren onder de naam 'Investeringsfonds Wonen, Welzijn, Zorg', af te zonderen binnen ESFI. Daarmee zullen ook voor dit fonds de ESFI-criteria gelden, met dien verstande dat het hier om verbijzonderde investeringsmiddelen gaat (met een omvang van € 1 miljoen jaarlijks), specifiek in te zetten op genoemde terreinen. In dit fonds worden de momenteel voor zorginfrastructuur beschikbare middelen en die voor multifunctionele centra opgenomen. Dat gaat om € 250.000 respectievelijk € 500.000 jaarlijks. De toevoeging op dit beleidsveld bedraagt daarmee dus € 250.000 per jaar. Ook onze ambities op het terrein van stimulering van kleinschalige woonzorgcombinaties zullen binnen de nog te ontwikkelen fondscriteria gaan vallen. Daarnaast zal het stimuleringsfonds zorg deze collegeperiode worden voortgezet, welke jaarlijks € 350.000 zal bevatten.

De reserve ESFI wordt gevoed door de dividenden Essent. Als in de komende collegeperiode de aandelen Essent vervreemd zullen worden, brengen de daarmee beschikbaar komende middelen verreikende provinciale doelstellingen binnen bereik. Ook hier geldt dat goed financieel beheer voorop moet staan. Dat betekent dat de voeding van ESFI op lange termijn (in reële termen gerekend) niet in gevaar gebracht mag worden. De hoogte van het daarvoor benodigde bedrag zal op het moment van de vervreemding worden bepaald. Van de resterende opbrengst zal vervolgens € 250 miljoen worden aangewend voor de Zuiderzeelijn, waarna de overige middelen in verhouding 1:2 zullen worden ingezet t. b.v. het Plattelandsontwikkelingsfonds respectievelijk t.b.v. Kolibri/Regiotram. Voor alle bestanddelen geldt, dat te financieren projecten zullen moeten passen binnen de momenteel gehanteerde ESFI-criteria.

Bijlage 1. Financieel perspectief 2007-2011 o.b.v. collegeprogramma 2007-2011

Omschrijving	(bedragen x € 1.000,-)					gemidd. 2008-2011
	2007	2008	2009	2010	2011	
A. Financieel perspectief volgens IB2006						
1. Exclusief continuering nieuw beleid na 2007	4.613,8	6.748,8	8.389,5	8.073,1	7.185,2	
2. Stelpost voor continuering nieuw beleid na 2007 (zie bijlage 2)		-2.604,2	-2.604,2	-2.604,2	-2.604,2	
subtotaal A (incl. middelen continuering nieuw beleid)	4.613,8	4.144,6	5.785,3	5.468,9	4.581,0	4.994,9
B. Reeds voorziene of bekende ontwikkelingen:						
1. a) Diverse ontwikkelingen Provinciefonds	0,7	625,2	633,0	641,0	649,0	
b) Nacalculatie accres 2006 Provinciefonds	-450,4	-460,8	-471,4	-482,3	-493,4	
c) Doorwerking regeerakkoord		-1.884,0	-2.196,5	-2.785,4	-3.118,7	
2. Opcenten motorrijtuigenbelasting	611,8	633,2	655,3	678,3	702,0	
3. Administratieve correctie accessen/afroning IB2006	0,0	25,0	25,0	24,9	-93,5	
4. Accessen provinciale uitgaven BG2008, inclusief doorwerking PF	73,0	473,6	497,1	518,0	538,9	
5. Dividend BNG	75,0	50,0	50,0	50,0	50,0	
6. Kapitaallasten	25,0	25,1	37,4	32,8	28,2	
subtotaal B	335,1	-512,7	-770,2	-1.322,7	-1.737,4	-1.085,8
C. Voorbeslag en knelpunten aanvaard beleid						
1. Ondernemend Groningen	-130,0	-70,0	0,0	0,0	0,0	
2. Wonen	-130,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3. Karakteristiek Groningen	66,5	0,0	0,0	0,0	0,0	
4. Bereikbaar Groningen	-117,4	-77,2	-79,5	-81,9	-84,4	
5. Schoon/veilig Groningen	-272,9	-235,4	-168,1	-156,2	-164,9	
6. Gebiedsgericht	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
7. Welzijn, Sociaal Beleid, Jeugdzorg en Cultuur	-168,0	-172,6	-177,2	-181,5	-186,0	
8. Bestuur	-132,1	-79,0	-86,2	-93,7	-101,4	
9. Bedrijfsvoering	237,6	252,1	256,9	262,1	267,5	
subtotaal C	-646,2	-382,1	-254,0	-251,2	-269,2	-289,1
totaal mutaties B+C	-311,1	-894,8	-1.024,2	-1.573,9	-2.006,6	-1.374,9
D. Financieel perspectief volgens Beleidsbrief 2007 (= A + B + C)						
	4.302,6	3.249,8	4.761,1	3.895,0	2.574,4	3.620,1
E. Vrijbestedbaar rekeningresultaat						
1. Rekeningresultaat 2006 (zie onderstaande specificatie)		2.285,1				
subtotaal E	0,0	2.285,1	0,0	0,0	0,0	571,3
F. Vrijval bij continuering nieuw beleid na 2007						
1. Vrijval middelen bij voorstellen continueren nieuw beleid (zie bijl. 2)	0,0	224,4	224,4	254,4	254,4	
	0,0	224,4	224,4	254,4	254,4	239,4
G. Mogelijke mee- en tegenvallers						
1. Extra uitkering NV BNG	675,0		270,0			
2. Stelpost nieuwe CAO provinciepersoneel (vanaf 1 juni 2007)		-355,2	-372,0	-389,7	-429,0	
subtotaal F	675,0	-355,2	-102,0	-389,7	-429,0	-319,0
H. Herzien financieel perspectief incl. rekeningresultaat 2006, continueren nieuw beleid na 2007 en mogelijke mee- en tegenvallers (= D + E + F + G)						
	4.977,6	5.404,1	4.883,5	3.759,6	2.399,7	4.111,7
I. Ombuigingen en nieuw beleid						
I.1. Voorgestelde ombuigingen						
1. Bezuinigingen op formatie (42 fte)		630,0	1.260,0	1.890,0	2.520,0	
2. Bevroren accessen materiële uitgaven (2009-2011)			287,0	628,0	985,0	
3. Efficiëntere inkoop concern		250,0	500,0	750,0	1.000,0	
4. Efficiëntere inkoop afdelingen Blauwe veld (man.contract WK)		125,0	250,0	375,0	500,0	
subtotaal H.1.	0,0	1.005,0	2.297,0	3.643,0	5.005,0	2.987,5

(bedragen x € 1.000,--)

Omschrijving	2007	2008	2009	2010	2011	gemidd. 2008-2011
I.2. Voorgesteld nieuw beleid						
1. Cofinanciering in brede zin	-3.000,0	-3.000,0	-3.000,0	-3.000,0	-3.000,0	
2. Voorfinanciering grote projecten (econ./ecologische infrastructuur)	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	
3. Tekort middelen landschap (zie brief GS d.d. 13 maart 2007) ¹⁾	-p.m.	-p.m.	-p.m.	-p.m.	-p.m.	
4. Verlenging managementcontract Wegen en Kanalen (WK)		-p.m.	-p.m.	-p.m.	-p.m.	
5. Voorfinanciering baggerwerk Winschoterdiep		-109,3	-109,3	-109,3	-109,3	
6. Fonds energiebesparing en -innovatie (incl. Energie Convenant Groningen) ²⁾	-125,0	-250,0	-250,0	-250,0	-250,0	
7. Costa Due, fase 2 aanvulling (zie MT-brief)	-50,0	-80,0	-25,0			
8. Veiligheid		-100,0	-100,0	-100,0	-100,0	
9. Gebiedsgericht beleid/POP	-304,7	-304,7	-213,6	-213,5	-213,5	
10. Armoedebeleid (voorstel aanvaard in PS d.d. 14 maart 2007)		-500,0	-500,0	-500,0	-500,0	
11. Uitbreiding van het aantal gedeputeerden van 5 naar 6	-225,0	-300,0	-309,0	-318,3	-327,8	
12. Grote Evenementen		-200,0	-200,0	-200,0	-200,0	
13. Middenevenementen	-110,0	-110,0	-110,0	-110,0	-110,0	
14. Investerings in kwaliteit organisatie (zie MT-brief)		-627,0	-836,0	-836,0	-836,0	
subtotaal H.2	-4.064,7	-5.831,0	-5.902,9	-5.887,1	-5.896,6	-5.879,4
J. Herzien financieel perspectief inclusief ombuigingen en nieuw beleid (= H + I.1 + I.2)	912,9	578,1	1.277,6	1.515,5	1.508,1	1.219,8

bedragen voorzien van een minteken betekenen een beslag op de algemene middelen (flexibel budget)

1) Te dekken uit extra middelen regeerakkoord 2007-2011 t.b.v. intensivering regionaal beleid, EHS, plattelandbeleid

2) In 2007 is er binnen de ramingen aanvaard beleid 2007 een bedrag van € 113.400,-- geraamd voor het Energie Convenant Groningen

Specificatie vrij besteedbaar rekeningresultaat 2006

Omschrijving	(bedragen x € 1.000,--)
Verwacht resultaat 2006 na overboeking kredieten	8.285
<u>Voorstellen MT tot bestemming:</u>	
- investeren in kennis	2.000
- frictiekosten i.v.m. voorgestelde ombuigingen formatie	4.000 ³⁾
	6.000
Resteert als vrij besteedbaar	2.285 ⁴⁾

3) Het betreft een gemaximeerd en specifiek voor dit doel gelabeld bedrag.

Niet benodigde middelen vloeien te zijner tijd rechtstreeks terug in de algemene middelen;

4) Het verwachte vrij besteedbare rekeningresultaat 2006 zal worden toegevoegd aan de begrotingsruimte 2008. Dit in verband met het in dat jaar naar verwachting optredende tekort (bij honoreren van bovengenoemde voornemens).

F&C/FB

23 maart 2007

Bijlage 2. Te continueren nieuw beleid 2003-2007 vanaf 2008

Omschrijving	Herziene raming VJN2006	Voorstellen in het kader van het collegeprogramma 2007-2011			
		2008	2009	2010	2011
Reeds door PS besloten voorstellen en functioneel verwerkt in de huidige meerjarenramingen (A)					
8201 Breedtesport (VJN2003)	98.200	98.200	98.200	98.200	98.200
8312 CIS-culturele producties c.a. (VJN2003)	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
8310 Regionale cultuurplannen (VJN2003)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
subtotaal A	348.200	348.200	348.200	348.200	348.200
Reeds voorzien van een nader voorstel in VJN2006 maar nog niet besloten (B)					
7103 Arbeidsmarktbeleid (BG2004)	0	0	0	0	0
9101 Bouwheerschap (VJN2003)	382.800	382.800	382.800	382.800	382.800
9102 Visieontwikkeling gemeenten (VJN2003)	0	0	0	0	0
9201 Vliegende brigade (VJN2003)	117.200	117.200	117.200	117.200	117.200
6203 Natuurkwaliteit landelijk gebied (VJN2003)	210.000	210.000	210.000	210.000	210.000
6203 Meerjarenprogramma monitoring (VJN2003)	42.200	42.200	42.200	42.200	42.200
6203 Gebiedsgericht beleid, inclusief IBA's (VJN2003)	0	0	0	0	0
6204 Landschapsontwikkeling en -herstel (VJN2003)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
3001 Vervolgactiviteiten HST (VJN2003)	177.300	177.300	177.300	177.300	177.300
3001 Beleidsnota Fiets (VJN2003)	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
9104 Uitvoering besluit bestuursakkoord Eemsmond (VJN2003)	80.000	80.000	80.000	0	0
9104 Uitvoering project Ring Blauwe Stad (VJN2003)	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
9104 Incidentele bijstelling POP/doorwerking nota Ruimte (VJN2003)	0	70.300	70.300	70.300	70.300
8312 Stimulering Kunst en Cultuur (VJN2003)	150.000	150.000	150.000	150.000	150.000
8311 Huis van de Groninger Cultuur (VJN2003)	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000
8701 Stimuleringsfonds Zorg (VJN2003)	350.000	350.000	350.000	350.000	350.000
1603 Opkomstbevordering Statenverkiezingen (VJN2003)	100.000	0	0	50.000	50.000
subtotaal B	2.409.500	2.379.800	2.379.800	2.349.800	2.349.800
Nog niet ingevulde voorstellen VJN2006 (C)	194.700	0	0	0	0
Totaal te continueren voorstellen nieuw beleid na 2007 (= A+ B+ C)	2.952.400	2.728.000	2.728.000	2.698.000	2.698.000
Waarvan reeds besloten (= A, conform raming in VJN2006)	348.200	348.200	348.200	348.200	348.200
Nog nader in te vullen dan wel af te wegen (= B + C)	2.604.200	2.379.800	2.379.800	2.349.800	2.349.800
Als stelpost opgenomen in de meerjarenramingen 2008-2011	2.604.200	2.604.200	2.604.200	2.604.200	2.604.200
Vrijval van middelen ten gunste van flexibel budget	0	-224.400	-224.400	-254.400	-254.400

F&C/FB

23 maart 2007

Bijlage 3: Portefeuilleverdeling Gedeputeerde Staten

Het college van Gedeputeerde Staten zal in de collegeperiode 2007-2011 bestaan uit zes gedeputeerden en de commissaris van de Koningin als voorzitter (Hans Alders).

Naar politieke kleur is de verdeling onderverdeeld in 3-2-1. Drie gedeputeerden namens de PvdA (Calon, Mulder en Gerritsen), twee gedeputeerden namens het CDA (Bleker en Hollenga) en één gedeputeerde namens de ChristenUnie (Slager).

De portefeuilleverdeling is als volgt:

Marc Calon (PvdA)

- Ruimtelijke ordening
- Financiën
- Grote Projecten (Meerstad, Blauwe Stad, Regiovisie)
- Grondbeleid
- IPO (Algemeen Bestuur)

Ineke Mulder (PvdA)

- Welzijn en zorg
- Wonen
- Onderwijs
- Sport
- Evenementenbeleid

Hans Gerritsen (PvdA)

- Economische zaken
- Toerisme en Recreatie
- Cultuur
- Europese zaken / internationalisering
- SNN (Dagelijks Bestuur)

Henk Bleker (CDA)

- Verkeer en Vervoer
- Water (waterhuishouding en waterschappen)
- Energie
- SNN (Dagelijks Bestuur)

Douwe Hollenga (CDA)

- Landbouw
- Natuur en Landschap (Groen Milieu)
- Coördinatie gebiedenbeleid

Rudi Slager (ChristenUnie)

- Grijs Milieu
- Toezicht gemeentefinanciën
- Bestuurlijke organisatie
- Personeel en organisatie
- ICT Extern en Intern
- Facilitaire Dienstverlening
- Bodemdaling
- Huisvesting

Hans Alders (commissaris van de Koningin, voorzitter)

- Openbare orde en Veiligheid
- Handhaving
- Communicatie
- Kabinetszaken
- Uitvoering wettelijke regelingen
- Representatie

Gebiedsopgaven

Stad Groningen: Marc Calon en Henk Bleker
Lauwersmeer: Marc Calon en Hans Gerritsen
Veenkoloniën: Henk Bleker en Hans Gerritsen
Eemsdelta: Hans Gerritsen en Rudi Slager

Gebiedenbeleid

Regio Noord: Douwe Hollenga en Ineke Mulder
Regio West: Douwe Hollenga en Ineke Mulder
Regio Oost: Henk Bleker en Hans Gerritsen
Regio Centraal: Marc Calon en Henk Bleker